

Preek Grunneger Dainst 2022 Verlamde man

Gemainte van Jezus Christus

Op 18 feberwoarie 1756 vuilden minsken hier in Olle Lutherse Kerke n oardbeven. t Was ainlieks in Düren in Rijnland in Duutslan mor t wui hier hail vernomen. [2] Lu kregen t alleriezelkste benaauwd zoas ie hier zain kinnen. t Was op n biddag en der wadden veul minsken in kerke. In hail Europa wuien lu al moanden opschrikt, veraltereerd, deur oardbevans. In dizze gebedsbieain-komsten zöchde man steun bie Aiwege.

Maist verinnewaaiende, verwoestende, oardbeven was dij van 1 november 1755, op Alderhilgen (of adrillen), west. Dij haar in Portugal aldernoarste veul schoa geven.[3]

(beelden). Negen op schoal van Richter. Lissabon en ook de Algarve wadden nait bloots veur t grootste dail verwoest deur oardbevans mor doarnoa ook nog trovven deur n tsunami.

Dou wast t hailendaal mis west in Europa. Eerst nog wied vot, mor den stoef bie, hier op t Spui. k Huif Grunnegers nait te vertellen wat dit betaikent aan schrik, ontreddeering, aan schoa.

t Is biezunder dat er nog hail wat persoanleke verhoalen te vertellen binnen over wat t doudestieds dee mit minsken. Bievubbeld t verhoal van lutheroan Jan Gildemeester Sr dij as koopman, n man van pertansie, consul veur de Zeuven Verainigde Nederlanden was in Portugal. Hai was der al as jongkirrel noar tougoan en woonde der mit zien vraauw en twai zeuns, Daniël en Jan jr. Jongs waren op t moment van de beven 16 en 10 joar old. Beven sluij t gezin om t haart as laauw schuddelwoater. Zai schrokken zo van de oardbeven en alles wat der stukkend en aan gruzels was dat ze weerom göngen noar Nederland. Heur verhoal in t kört.

Voader Jan wui toun Portugese consul in de Nederlanden. Ook hier göng hom t economisch veur de wind en haar e al gaauw spek in wieme. En zien baaide zeuns deden t nog beter. Zai wadden as lutheroanen n steun veur dizze gemainte. Zeun Daniël wui dioaken en wie vinden hom weerom in noamenlieste van baauwcommissie van t in 1772 opende diaconie-hoes. Dit joar 250 joar leden [4], vaarde van ondern(foto). Hier zain je zien noam stoan in de erepoort. En zeun Jan jr was de belangriekste kunstverzoameloar van Nederland.

[5] Dit is hom in zien hoes woar e aal zien schilderijen etaleerde. Hai haar wel vief Rembrandts.

Schilder Adriaan de Lelie het hom hier öfbeeld midden maank zien schatten. Dit schilderij kin je trouwens ook in t Rieksmuseum bekieken.

Mor dizze Jan was ook de eerste stainlegger van dat lutherse diaconie-hoes [6]. Dat grode gebaauw aan de Nije Keizersgracht dat nou Wittenberg hait en woarin t Luthermuseum vestigd is.

Jan Gildemeester Janszoon ligt, net as zien voader, hier in kerke begroaven. Dizze lutje bloumlezen bringt mie sikkom vanzulf bie oardbevans dij Grunnen nou al zo laank bie haals hebben. En in Grunnen komt t nait deur natuurgeweld mor deur minsken **en machten**. De grote beven in Hoezen is dit joar 10 joar leden. [7] n Groot dail van t joar hebben wie de parlementaire verhören over t Grunnegs gas volgen kind. En doar word je nait vrolijk van. t Is alleriezelkst om aalgoal weer te zain hou t grote geld (**t kaptoal?**) rechtveerdeghaid en menselk gevuil aan zied zet. Hou der ook nait luusterd wui noa woarschaauwens.

Ik mout aalgoal weer dinken aan wat ons eerste biebellesen dizze mörn te zeggen het. Zollen t zo trugge lezen kinnen in t verslag van de enquêtecommissie. Jer. 8:6. Ze goan mor deur mit bedraigen, en waaigern om te keren. Ik heb sekuur noar heur lusterd, mor ze proaten woarhaid nait. Gainain het last van zien minne doaden, gainent zegt: "wat heb ik ainks doan?".

Dizze tekst heb ik nait speciaal oetzöcht veur vandoage. Nee tekst staait in t preekreuster van dizze zundag veurschreven. En doarum sprekt e mie nog meer aan.

[8] Jeremia mukt zuk noamens de Heer op zo'n menaaiertolk dat er, wat e tegen t volk Israël zegt, gain woord Frans bie zit. n Onbetraauwboar volk nuimt hai ze. Zai kaizen altied veur biesterboane, dwaalweg. Insteve van de weg van de Heer. De weg van laifde en recht, van omkieken noar nander, van rogge rechten veur lu dij klaain holden worden en lu helpen dai gain helper hebben. Nee ook dou al draaide t om aigenikkeghaid: elk zienent mor ik t maist. Gain aandacht veur wat in t levent echte weerde het.

Elk runt mor deur as n peerd, kop over haals in stried. Ainlieks draait oet op: Ze luiten de Heer zien woord mor sloeren, wat wieshaid blift heur den nog over?

As wie t over wieshaid en verstaand, solidariteit en compassie over en weer hebben den kommen wie terechte bie centroale tekst van dizze dainst oet t Evengelië van Mattheus. Bie t thema: Hol kop ter veur.

Dut dat richt en slichte 'Hol kop ter veur' de Grunneger wel recht? Zollen eerst denken van 'joa'. Paast meugelijk wel bie Grunnegers. Volhouden. Deurpoeiern jongs. 'Lekker vris' zeggen Grunnegers en den krimpen ze van kòlle.

Was dat ook nait de menaaiër woarop we grootbrocht binnen? Even deurpökkeln, ook ast stoer is. Nait zoezen. Binnen wie doardeur ook biezetten nait wat kört worden in t zeggen? En hebben wie onszulf nait n beetje benoadaild deur altied mor snaideg en stolsk te weden en ons gevuil vot te stoppen?

Ale hulpverleners in t oarbevensgebied wiezen doar ook op. t Is nait goud as joe te haard veur joezulf binnen, as joe nait genog luustern noar joen gevuil van onmacht, glinne in kop en verdrait. Joen zaachte kaante zain loaten, dat vaalt nait tou. Mor t is wel belangriek. t Is gain schane as joe t n keer in de kloeten lopt.

Aan man over wel t dizze mörn gaat is in elk geval goud te zain dat er wat mit hom is. Over zien handicap, zien verlammen, kin je nait hìn kieken. Dat wordt in eerste zin glik al dudelk: lu brochten n lamme man noar hom tou. Hai lag op bèrre. [9]

Twai dingen valen op. t Gait om n invalide man dij nait lopen kin en op n bèrre, n brancard, ligt. En dij man wordt deur lu brocht. Dat is mooi. Zunder mensen dij helpen was dizze verlamde man nooit bie Jezus kommen. Haar man zulf heurd van Jezus' biezunderere goaven? Of was der aine in t plougke helpers west dij n bezuik aan Jezus n goud idee von? In elk geval is dudelk dat man zunder hulp van aandern nooit dit stee in t verhaal kregen haar.

Jezus zug wat er hier gebeurt. Hai zug verlamde man en hai zug ook de helpers en heur vertrauwen in hom. En doarum zegt e: kop ter veur, beste man! Zunden binnen die vergeven.

k Wait nait wat joe doarvan denken. Wat hef dizze man doan dat hom zunden tourekend worden. En hou kin je zain dat zien zunden vergeven binnen? En wat bedudt t veur man? Dat e den weer lopen kin? Persies dat dochtende en zeden schriftgeleerden under nander. En ook: wel is hai dat e zunden vergeven kin? Dat kin allinneg God ja. Wat maint e wel. Hai lastert, komt Aivege te noa.

Nou mouten wie wel bedinken dat t oosterse denken doudestieds n zaikte of handicap altied zain wer as n gevolg van n gehaime zunde. Dij t dut mout t waiten. Dus t was nait vrumd dat Jezus begunde mit zunde en vergeven. Mor tougliëks binnen wie getuge van stried tussen Jezus en schriftgeleerden. Dij stried um de woarhaid gaat t haile Evengelië deur.

En Jezus makt er vtdoadelk waark van. Hij zug wat ze denken en zegt: Wat is t makkeliëkste? Zeggen: zunden binnen die vergeven, of: stoan goan en lopen?

Wie zollen denken dat lopen loaten stoerder is den zeggen: zunden binnen joe vergeven.

Mor meugelk komt dat allaint mor omdat ons t nait recht eerns is mit zunde. Net zoas we voak allaint mor aandacht hebben veur fysieke schoa en psychische schoa veul minder in reken hebben. Mor Jezus dut er n pondje bie. Om joe te teunen dat ik as Menskenzeun macht heb om zunden te vergeven (t stoerste wat er is) loat ik joe zain dat ik hom weer lopen loaten kin: Goa stoan! Pak dien bèr op en goa n hoes tou. Jezus nemt dizze man zoas e is. Hai wordt in ruimte zet. Zo kin t ook. t Liekt wol asof t Evengelië oam krigt. Lu stönnen der versteld van en luipen over van bliedschop. Loat e nou stoan goan en noar hoes tou lopen.[10]

Mensken dij t zagen können nait aans den God en Jezus priezen. Der is toukomst veur man.

Wat zol t schier weden as der ook toukomst is veur aal dij mensken dij zuk verlamd vuilen deur wat ze overkomt. Eerde beeft, scheuren in hoezen en gemoud. Van vertrauwen in onze overheid is slim waaineg over. En toch heuren wie vanoet Evengelië: Kop ter veur.

En ook al ist aal wat seupel, kwetsbaar en zit er biezetten nait veul eulie meer in laampe, mit nander binnen wie op pad en pebaaiern wie Jezus te volgen:[11]

1 Jezus, goa ons veur
t haile levent deur,
loat ons nait allenneg lopen,
leer ons op joen goudhaid hopen.
Teun joen laifd' en traauw
tot aan t leste tou.

2 Geef ons vasteghaid
as t deur lieden gaait,
zodat wie ien stoere doagen
over ons verdrait nait kloagen.
Mor dat wie allain,
op joen laifde zain.

3 Mout wie ien ellèn
dwaars deur daipte hèn,
leef wie mit as aandern lieden,
dat wie den ien aal ons strieden
zain op wat ons wacht;
dat gef t moud en kracht.

4 Loat ons dag en nacht,
leven oet joen kracht,
geef ons, Heer, op duust're wegen
levenslaank joen licht en zegen.
Hol ons zulf bie haand
tot ien t Voaderland.

[12] rest van de dienst

[13] tijdens Gronings volkslied